

info@sm.ee
Sotsiaalministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 29.11.2023 nr 1.2-1/4198-1
Meie 01.03.2024

Sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu väljatöötamise kavatsuse kooskõlastamine.

Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit on tänulik, et meie käest küsitakse arvamust rehabilitatsiooniteenuste ümberkorraldamisel.

Erihoolekandeteenuste pakkujad on eelnevate aastate jooksul puutunud kokku väga erineva rehabilitatsiooniteenuste korraldamisega ja on nõus, et siiani pole olnud piisavalt head lahendust. Probleem on lahendatud olnud ainult sel juhul kui erihoolekandeteenuse osutaja on ise rehabilitatsiooniteenuseid osutanud. Seepärast on hakatudki teenust osutama, et kättesaadavus on olnud ebapiisav ja vahel ka mittetõhus.

Need teenuseosutajad, kes ise rehabilitatsiooniteenuseid ei paku, on puutunud koostöös elanike või nende eeskostjatega kokku SRT teenuse taotlemisega ja väga sageli pidanud leppima äraütlemistega.

Küll on põhjus olnud selles, et inimene vajab tegelikult vaid ühte teenust (nt psüühikahaigusega inimene vajab psühholoogi), aga suunamiseks peab neid ilmtingimata koos olema kolm, või siis pole saanud teenust põhjendusega, et kuna paranemist ei toimu, siis pole mõtet teenuseid taotleda (nt tetrapareesiga liitpuudega inimeste puhul).

Samuti on SRT teenusele suunajatel olnud seisukoht, et kui inimene on erihoolekandeteenusel, siis ta juba midagi saab (soe tuba ja tore töötaja).

Meie teenusesaajad ja nende lähedased on väga haavatavad, kes on pidanud leppima tõrjumise ja eemale jätmisega ning rehabilitatsiooniteenus on olnud üks koht, kus nad on lootnud leida abi ja toetust.

Erihoolekandeteenuseid saavad nii intellektipuudega kui ka psüühiliste haigustega inimesed ja neile vajalike rehabilitatsiooniteenuste spekter on lai, aga see peab olema täpselt sihitud. Selge on see, et erihoolekandeteenustel elavad inimesed saavad oma taastumise teele asuda vaid siis, kui selleks on piisav ravi ja teraapiline toetus. Selle olemasolul on ka see sihtgrupp valmis töötama ja õppima ning ühiskonnale igati kasulik olema, kui nende võimed lubavad.

Eelneva mitte eriti positiivse kogemuse tõttu oleme nõus igasuguste muudatustega, mis psüühikahäiretega inimeste heaolu parandab.

Meie kolm tähelepanekut ja ettepanekut on järgmised:

1. Kas esmatasandi tervishoius on piisavalt pädevaid otsustajaid, kas inimene vajab psüühikat ja käitumist toetavaid teenuseid - kogemusnõustajaid, grupinõustamisi, perenõustamisi, psühholoogi jne. Selleks jääb perearsti/õe kompetents meie praeguste kogemuste pinnal väheseks ja need otsused tuleks anda pigem vaimse tervise spetsialistidele, kelle juurde pääsemine on väga keeruline spetsialistide (eelkõige psühhiaatrite) puudumise tõttu. Teenuse vajaduse hindamine ja suunamine tõstab nende koormust oluliselt ja võtab aega raviteenuselt ära. Vaimse tervise õdesid ei ole piisavalt.
2. Perearstidel on kiusatus eelkõige tegeleda inimeste füüsilise tervise taastamisega ja vaimse tervise valdkonna toetamiseks ei jääks piisavalt ressursse. Teeme ettepaneku, et igale psüühikahäirega inimesele peab olema arvestatud mingi kindel summa aastas, nagu praegu on sätestatud, mille ulatuses ta kindlasti teenuseid saab. Seal hulgas ka esmase psühhoosiga noortele ning psüühika ja käitumishäirega lastele, kellel on vaja eripedagoogi, logopeedi või psühholoogi teenuseid jne. Oluline, et seadus ei jätaks tervishoiuteenuse osutajale täiesti vabaks rehabilitatsiooni teenuse mahu ja sisu üle otsustamise, et see saaks kalduda pigem füüsiliste probleemide kasuks.
3. Kui seaduseandja ei suuda tagada teenuste piisava kättesaadavuse erihoolekandeteenuste saajatele tervishoiu kaudu, siis saab lahendada olukorda ka nii, et erihoolekandeteenuse hinna sisse liidetakse rehabilitatsiooniteenuse komponent, mille eest teenusosutaja koos kliendi lähedase või eestkostjaga saab oma pädevusele toetudes konsulteerida spetsialistidega ja vabalt turult osta sobivas mahus ja ajal inimestele vajalikke rehabilitatsiooniteenuseid.

Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit on valmis oma kaasa rääkima, kui on vaja meie sihtgrupi teenust disainida.

Lugupidamisega

/digiallkirjastatud/

Liina Lanno
Juhatuse esimees
Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit

MTÜ Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liit
Haavassaare talu
Kiidjärve küla
Põlva vald
64605 Põlvamaa